

Prof. dr. sc. **Marinko Đ. Učur**, dipl. pravnik
Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci
Hahlić 6, 51000 Rijeka, Hrvatska

Provedbeni propisi o zvanjima i svjedodžbama o osposobljenosti pomoraca

Sažetak

U "Narodnim novinama" broj 50 od 17.05.2007. godine objavljen je Pravilnik o zvanjima i svjedodžbama o osposobljenosti pomoraca. Pravilnik je donio ministar mora, turizma, prometa i razvitka, pozivom na Pomorski zakonik i Zakon o sigurnosnoj zaštiti trgovačkih brodova i luka otvorenih za međunarodni promet.

Riječ je o vrlo složenom, preciznom i zahtjevnom provedbenom (podzakonskom) propisu koji u cijelosti i na jednom mjestu uređuje: zvanja pomoraca, stručnu spremu, ispitne programe, program izobrazbe, uvjete i način stjecanja svjedodžbi o osposobljenosti i dopunskoj osposobljenosti pomoraca u svim službama i na svim poslovima,

Uređeni su odnosi među brojnim subjektima: pomorcima, pomorskim učilištima, lučkim kapetanijama, ministarstvom, ispitnim povjerenstvima, brodarskim kompanijama, te vrlo strog i precizan postupak (tijela, radnje, rokovi) za stjecanje svjedodžbi.

To je i sadržaj ovoga rada.

Ključne riječi: pomorci, zvanja, svjedodžbe o osposobljenosti, programi, ispiti, subjekti u procesu osposobljavanja pomoraca

1. Uvod

Pravna osnova (viza) za donošenje Pravilnika o zvanjima i svjedodžbama o osposobljenosti pomoraca (dalje: Pravilnik) nalazi se u odredbama članka 1021., stavak 3., alineja 8. Pomorskog Zakonika i članka 51., stavak 1., alineja 1. Zakona o sigurnosnoj zaštiti trgovačkih brodova i luka otvorenih za međunarodni promet.¹

¹ Pravilnik o zvanjima i svjedodžbama o osposobljenosti pomoraca, N.N. 50/07 od 17.05.2007. Pomorski Zakonik, N.N. 181/2004

Zakon o sigurnosnoj zaštiti trgovačkih brodova i luka otvorenih za međunarodni promet, N.N. 48/2004

Sadržaj Pravilnika ima 10 (deset) dijelova raspoređenih u 132 članka s “prilozi-ma”.

Pravilnikom se propisuju zvanja, stručna sprema, ispitni programi, programi izobrazbe, uvjeti i načini stjecanja svjedodžbe o osposobljenosti i dopunskoj osposobljenosti zapovjednika broda, upravitelja stroja, časnika i drugih članova posade pomorskih brodova (u nastavku teksta: “pomorci”) uvjeti i načini stjecanja svjedodžaba o osposobljenosti za sigurnosnu zaštitu luke, broda i brodarske kompanije, uvjeti i način priznavanja, obnove, zamjene i oduzimanja svjedodžbi, uvjete koje moraju zadovoljiti pravne osobne koje obavljaju izobrazbu pomoraca, uvjete koje moraju zadovoljavati ispitivači i članovi ispitnih povjerenstava, postupak i način izdavanja suglasnosti za ustanove koje obrazuju pristupnike za stjecanje svjedodžaba o osposobljenosti i dopunskoj osposobljenosti, postupak i način izdavanja dopusnica za održavanje izobrazbe pomoraca, te način utvrđivanja naknade koju plaćaju pravne osobe ovlaštene za održavanje izobrazbe pomoraca.²

Brojni su pojmovi i subjekti koje utvrđuje Pravilnik i bez kojih je njegova provedba nemoguća. Naglašavaju se javno-pravne karakteristike ne samo radnopravnog statusa pomoraca nego i drugih odnosa koje Pravilnik uređuje.

Među subjektima ističemo: ministarstvo ovlašteno za poslove pomorstva, pomorce, pomorsko učilište, brodarska kompanija, nastavnici predmeta uže pomorske struke, pristupnici programa obrazovanja, zdravstvene ustanove, lučke kapetanije, ispitna povjerenstva i drugi.

Određeni odnosi vezani su na međunarodne konvencije, IMO – međunarodnu pomorsku organizaciju, i druge.³

2. Zvanja i svjedodžbe o osposobljenosti pomoraca

Pomorci obavljaju ove brodske djelatnosti: plovidba, rukovanje i slaganje tereta, upravljanje poslovima na brodu i skrb za osobe na brodu, brodsko strojarstvo, elektromotora, elektrotehnika i tehnika upravljanja, održavanje i popravci i radioveze.⁴

Te djelatnosti mogu obavljati samo osposobljeni pomorci određenih zvanja i u određenoj službi. Službe su: služba palube, služba stroja, GMDSS – radioslužba. Obavljaju se na upravljačkoj, radnoj i pomoćnoj razini odgovornosti. Mora se naznačiti u odgovarajućoj svjedodžbi o osposobljenosti.⁵

² Pravilnik – cit: čl. 1.

³ Međunarodna konvencija o standardima za izobrazbu, izdavanjem svjedodžaba i držanjem straže pomoraca, 1978 (STCW Konvencija) i Pravilnik o izborazbi, izdavanju svjedodžbi i držanju straže pomoraca, po Rezoluciji 2. Konferencije država stranaka STCW Konvencije iz 1995. (STCW Pravilnik); „GMDSS“ – Svjetski pomorski sustav pogibli i sigurnosti.

⁴ Pravilnik – cit.: čl. 5.

⁵ Pravilnik – cit.: čl. 6 – 9.

2.1. Zvanja pomoraca

Pravilnik razlikuje zvanja pomoraca prema službama.

2.1.1. Zvanja pomoraca u službi palube

Zvanja pomoraca u službi palube su: zapovjednik broda, prvi časnik palube, časnik plovidbene straže, član plovidbene straže.

Prema tim zvanjima određene su i djelatnosti koje pomorci mogu obavljati. Tako, “zapovjednik broda, prvi časnik palube i časnik plovidbene straže osposobljavaju se za obavljanje slijedećih djelatnosti: plovidba, rukovanje i slaganje tereta, te upravljanje poslovima na brodu i skrb za osobe na brodu”, a “član plovidbene straže osposobljava se za djelatnost plovidbe”.⁶

2.1.2. Svjedodžbe o osposobljenosti pomoraca u službi palube

Pomorac u službi palube može steći slijedeće svjedodžbe osposobljenosti:

- zapovjednik broda od 3 000 BT ili većeg, zapovjednik broda do 3 000 BT, zapovjednik broda do 500 BT u maloj obalnoj plovidbi, zapovjednik broda do 200 BT u nacionalnoj plovidbi, zapovjednik broda do 50 BT u nacionalnoj plovidbi, zapovjednik ribarskog broda u velikoj obalnoj plovidbi, zapovjednik ribarskog broda u maloj obalnoj plovidbi, zapovjednik ribarskog broda u nacionalnoj plovidbi i ZERP-u.⁷

- prvi časnik palube: prvi časnik palube na brodu od 3 000 BT ili većem (STCW II/2, točka 11.), prvi časnik palube na brodu do 3 000 BT (STCW II/2 točka 31).

Za obavljanje djelatnosti plovidbe osposobljava se: časnik plovidbene straže na brodu od 500 BT ili većem (STCW II/3 točka 2.), časnik plovidbene straže na brodu do 500 BT u maloj obalnoj plovidbi (STCW II/3, točka 1.), časnik odgovoran za plovidbenu stražu na ribarskom brodu u velikoj obalnoj plovidbi (R-HR VI/3).

Član plovidbene straže osposobljava se za obavljanje djelatnosti plovidbe i u službi palube može steći svjedodžbu o osposobljenosti člana posade koji čini dio plovidbene straže (STCW II/4).

2.1.3. Zvanja pomoraca u službi stroja

Zvanja pomoraca u službi stroja su: upravitelj stroja, drugi časnik stroja, časnik plovidbene straže u strojarnici i član plovidbene straže u strojarnici.

⁶ Pravilnik – cit.: čl. 5 i 6. st. 1., 2. i 3.

⁷ Pravilnik – cit.: čl. 6., st. 4.; STCW II/2, točka 12.; STCW II/2, točka 32., STCW II/3, točka 2; HR III/13; R-HR VI/4; R-HR VI/2 i R-HR VI/1. STCW ... Konvencija o standardima izobrazbe, izdavanju svjedodžbi i držanju straže pomoraca, 1978.

2.1.3.1. Djelatnosti za koje se osposobljavaju pomorci u službi stroja

Upravitelj stroja, drugi časnik stroja i časnik plovidbene straže u strojarnici osposobljavaju se za obavljanje sljedećih djelatnosti: brodsko strojarstvo, elektrotehnika, elektronika tehnika upravljanja, upravljanje poslovima na brodu i skrb za osobe na brodu i održavanje i popravci.

Član posade koji čini dio plovidbene straže u strojarnici osposobljava se za djelatnost brodskog strojarstva.⁸

2.1.4. Svjedodžbe o osposobljenosti pomoraca u službi stroja

Pomorac u službi stroja može steći sljedeće svjedodžbe o osposobljenosti:

- upravitelj stroja na brodu sa strojem porivne snage od 3.000 KW ili jačim (STCW III/2, točka 2.), upravitelj stroja na brodu sa strojem porivne snage do 3.000 KW (STCW III/3), upravitelj stroja na brodu sa strojem porivne snage do 1.000 KW u nacionalnoj plovidbi (HR III/26), upravitelj stroja na brodu sa strojem porivne snage do 500 KW u nacionalnoj plovidbi (HR III/24), upravitelj stroja na ribarskom brodu sa strojem porivne snage do 1.500 KW (R-HR VI/7), upravitelj stroja na ribarskom brodu sa strojem porivne snage do 500 KW (R-HR VI/5),
- Drugi časnik stroja na brodu sa strojem porivne snage od 3.000 KW ili jačim (STCW III/2, točka 1.), drugi časnik stroja na brodu sa strojem porivne snage do 3.000 KW (STCW III/3)
- časnik stroja odgovoran za stražu u strojarnici sa strojem porivne snage od 750 KW ili jačim (STCW III/1), časnik stroja na brodu sa strojem porivne snage do 1.000 KW u nacionalnoj plovidbi (HR III/25), časnik stroja odgovoran za stražu u strojarnici na ribarskom brodu sa strojem porivne snage do 1.500 KW (R-HR VI/6),
- član posade koji čini dio plovidbene straže u strojarnici (STCW III/4)

2.1.5. Zvanja pomoraca u GMDSS-radioslužbi

Zvanja pomoraca u GMDSS-radioslužbi su: radioelektroničar i radiooperater.

2.1.5.1. Osposobljavanje

Radioelektroničar se osposobljava za obavljanje sljedećih djelatnosti na brodu: radioveze i održavanje i popravci.

Radiooperater se osposobljava za obavljanje sljedećih djelatnosti na brodu: radioveze.

⁸ Pravilnik – cit.: čl. 7.

2.1.6. Svjedodžbe o osposobljenosti

Pomorac s odgovarajućim zvanjem u GMDSS-radioslužbi može steći sljedeće svjedodžbe o osposobljenosti:

- radioelektroničar I klase (STCW IV/2, točka 1.) i radioelektroničar II klase (STCW IV/2, točka 2.),
- radiooperater s općom ovlasti (STCW IV/2, točka 3.), radiooperater s ograničenom ovlasti (STCW IV/2, točka 4.),
- VHF DSC radiooperater (CEPT 31-04E).

“Pomorac sa svjedodžbom o osposobljenosti za radioelektroničara I. ili II. klase može obavljati poslove održavanja i popravaka GMDSS uređaja i opreme ako brod koristi načine održavanja na brodu”.⁹

2.1.7. Razine odgovornosti

“Upravljačka razina odgovornosti povezuje se uz zvanje zapovjednika broda, prvoga časnika palube, upravitelja stroja i drugoga časnika stroja, odnosno uz upravljanje svim ili pojedinim točno utvrđenim djelatnostima na brodu”.¹⁰

“Prvi časnik palube – označava časnika palube, prvog do zapovjednika, koji preuzima dužnost zapovijedanja brodom, u slučaju da zapovjednik tu dužnost ne može obavljati”. “Zapovjednik broda označava osobu koja zapovijeda brodom”. “Časnik” označuje člana posade broda odgovornog za plovidbenu, strojarsku ili radio-stražu, koji je za takvu dužnost osposobljen ...”. Drugi časnik stroja označuje časnika stroja, prvog do upravitelja stroja, koji pružima dužnost upravitelja u slučaju da tu dužnost upravitelj stroja ne može obavljati”.¹¹

“Upravitelj stroja” označava najvišeg časnika odgovornog za poriv broda, kao i za rad i održavanje strojnih i električnih postrojenja na brodu.

“Prekobrajni časnik je časnik palube ili stroja koji tijekom plovidbene službe obavlja samo dio djelatnosti svoje službe, kao primjerice časnik izvan službe, časnik odgovoran za teret i dr.”

“Radiooperater” je osoba koja ima valjanu svjedodžbu izdanu ili priznatu od ministarstva sukladno propisima.¹²

“Radna razina odgovornosti” povezuje se uz zvanje časnika odgovornog za plovidbenu stražu ili stražu u strojarnici, radioelektroničara i radiooperatera na brodu.

⁹ Pravilnik – cit.: čl. 8.

¹⁰ Pravilnik – cit.: čl. 9. st. 2.

¹¹ Pravilnik – cit.: čl. 2.

¹² Pravilnik – cit.: čl. 2.

“Pomoćna razina odgovornosti” povezuje se uz zvanje člana posade broda koji čini dio plovidbene straže ili straže u strojarnici.¹³

3. Osnove osposobljenosti

U “dijelu trećem” Pravilnika pod nazivom “Osnove osposobljenosti” uređuje se: upoznavanje Osnova sigurnosti, Temeljna sigurnost (Glava I.), Glava II. “Služba palube”, Glava III. “Služba stroja”, Glava IV. “Radioslužba”, Glava V. “Ostale osnove osposobljenosti” i Glava VI. “Osnove osposobljenosti na ribarskim brodovima”.¹⁴

“Prije preuzimanja dužnosti na brodu, sve osobe koje obavljaju poslove na brodu u bilo kojem svojstvu, moraju svladati poseban program izobrazbe o postupcima u slučaju opasnosti na brodu (STCW AVI/I), sukladno Programu utvrđenom u “Prilogu” Pravilnika.”¹⁵

Obveza je broderske kompanije (poslodavca) da provodi Program izobrazbe, za svakog pomorca koji se na brod kompanije ukrcava.

“Osobama koje s uspjehom savladaju Program ... kompanija izdaje odgovarajuću potvrđnicu.”¹⁶

Temeljna sigurnost rada članova posade na brodu utvrđuje se ispitom po posebnom programu koji sadrži: “osobno preživljavanje, osnovna prva pomoć, protupožarna zaštita, osobna sigurnost i društvena odgovornost.” Taj program izobrazbe i ispit “nisu dužne svladati osobe koje su tim programom ovladale i ispit položile tijekom srednjoškolskog ili visokoškolskog obrazovanja.”¹⁷

Ispit polažu pomorci “kojima se na brodu povjeravaju poslovi glede sigurnosti i sprečavanja onečišćenja ...” prije prvog ukrcaja.¹⁸ Riječ je o “posebnom programu” iz ovih “područja”: sigurnost, preživljavanje, komuniciranje u nuždi, pad čovjeka u more, požar na brodu, napuštanje broda, prva pomoć, zatim “osobno preživljavanje” (sigurnost i preživljavanje, slučajevi opasnosti, napuštanje broda, plovila za preživljavanje, osobna sredstva za spašavanje, preživljavanje na moru, radio oprema za slučaj opasnosti, spašavanje helikopterom), osnovna prva pomoć, protupožarna zaštita (teorija gorenja, sprečavanje požara, otkrivanje požara, brodska protupožarna oprema, načini gašenja), osobna sigurnost i društvena odgovornost (sigurnost na brodu, međuljudski odnosi i doprinos dobrim međuljudskim odnosima na brodu, pridržavanje postupaka u nuždi, mjere opreza za sprečavanje onečišćenja morskog okoliša i dr.).

¹³ Pravilnik – cit.: čl. 9.

¹⁴ Pravilnik – cit.: čl. 10 – 49.

¹⁵ Pravilnik – cit.: čl. 10., st. 1.

¹⁶ Pravilnik – cit.: čl. 10., st. 3. “Izobrazba označuje stjecanje znanja i vještina putem uvježbavanja i svladavanja stručnih programa posebne namjene ...” čl. 2., st. 1. al. 8.

¹⁷ Pravilnik – cit.: čl. 11.

¹⁸ “Prilog D” Pravilnika: D1 “Poseban program o postupcima u slučaju opasnosti na brodu”; D2 “Poseban program temeljne sigurnosti na moru”

3.1. Služba palube

U “glavi II.” (trećeg dijela) Pravilnik propisuje uvjete za stjecanje svjedodžaba o osposobljenosti za: zapovjednika broda u nacionalnoj plovidbi (do 50 BT, do 200 BT, do 500 BT, do 3.000 BT i od 3.000 BT i većeg), za člana posade koji čini dio plovidbene straže (STCW II/4), za časnika odgovornog za plovidbenu stražu na brodu do 500 BT u maloj obalnoj plovidbi, odnosno od 500 BT i većima (STCW II/1), za prvog časnika palube na brodu do 3.000 BT (STCW II/2), odnosno od 3.000 BT i većem (STCW II/2).

Uvjeti se odnose na: najmanje trajanje plovidbene službe u određenome svojstvu i na javnim brodovima, ispiti rukovanja radarskim uređajima (po propisanom programu), propisani zdravstveni uvjeti, godine života, posebna izobrazba, položen ispit i drugi.

“Obrazovanje” označuje stjecanje znanja i vještina u sklopu redovitog školovanja, a “izobrazba” je stjecanje znanja i vještina putem uvježbavanja i svladavanja stručnih programa posebne namjene.

“Plovidbena služba” znači službu na brodu koja je uvjet za izdavanje svjedodžbe o osposobljenosti, odnosno dopunske osposobljenosti.

Svjedodžbe o osposobljenosti imaju valjanost pet godina, a neke “bez vremenske ograničenosti”.¹⁹

U “Prilogu” Pravilnika propisani su programi.²⁰

3.2. Služba stroja

U “glavi III.” (trećeg dijela) propisuju se uvjeti i programi stjecanja svjedodžbi o osposobljenosti u službi stroja i to: za broskog mehaničara (HR III/28), za broskog elektroničara (HR III/29), za člana posade koji čini dio plovidbene straže u strojarnici (STCW III/4), za upravitelja stroja na brodu sa strojem porivne snage do 500 KW u nacionalnoj plovidbi (HR III/26), za časnika stroja odgovornog za stražu u strojarnici sa strojem porivne snage do 1.000 KW u nacionalnoj plovidbi (HR III/25), za upravitelja stroja na brodu sa strojem porivne snage do 1.000 KW u nacionalnoj plovidbi (HR III/26), za časnika stroja odgovornog za stražu u strojarnici sa strojem porivne snage od 750 KW ili jačim (STCW III/1), za drugog časnika stroja na brodu sa strojem porivne snage do 3.000 KW (STCW III/3), za upravitelja stroja na brodu sa strojem porivne snage do 3.000 KW (STCW III/3), za drugog časnika stroja na brodu sa strojem porivne

¹⁹ Pravilnik – cit.: čl. 12 - 21

²⁰ - Prilog: Program “D”; “D-3” za zapovjednike; “D-4” za člana posade koji čini dio plovidbene straže itd. do

- Prilog “C” i “C3” – za zapovjednika; “C-4” za člana posade koji čini dio plovidbene straže, pa “C-5”; “C-6” za časnika plovidbene straže na brodu od 500 BT ili većem i to: programi: plovidba, sigurnost na moru, rukovanje brodom i teretom, engleski jezik; astronomska navigacija (i druga), manevariranje, meteorologija, pomorsko pravo, upravljanje gašenjem požara i drugo.

snage od 3.000 KW ili jačim (STCW III/2) i za upravitelja stroja na brodu sa strojem porivne snage oo 3.000 KW ili jačim (STCW III/2).

Uvjeti se odnose na: godine života, završenu školu, plovidbenu službu na brodu, zdravstvene uvjete, svjedodžbu iz temeljne sigurnosti, sveučilišni preddiplomski studij i dugo.²¹

Svjedodžbe su valjanosti pet godina ili bez vremenskog ograničenja.

U "Prilogu" Pravilnika propisani su programi.²²

Programi se dopunjuju.

Pojmovi su definirani u prethodnom sadržaju ovog rada, prema članku 2. Pravilnika.

3.3. Radioslužba

"Glava IV" (trećeg dijela) Pravilnika, propisuje uvjete za stjecanje svjedodžbe osposobljenosti u radioslužbi, i to: za radiooperatera s ograničenom ovlasti (STCW IV/2), za radioelektroničara II klase (STCW IV/2), i za radioelektroničara I klase (STCW IV/2).

Svjedodžbu o osposobljenosti mogu steću pomorc u radio službi ako ispunjavaju propisane uvjete, koji se odnose na godine života, osnovnu i posebnu naobrazbu, zdravstveni uvjeti, položen ispit, visokoškolsko obrazovanje, plovidbena služba u dređenom svojstvu i drugo.²³

Svjedodžba ima valjanost pet godina ili bez vremenskog ograničenja.

U "Prilogu" Pravilnika propisani su programi (Prilog "D", Prilog "C") za: člana posade radiooperatera (brodska postrojenja i osnove elektrotehnike, osnovna načela držanja straže, zaštita mora od onečišćenja, sve prema "područjima" i dodatku "D-6"), pravila radioslužbe, GMDSS sustavi, komunikacija u pomorstvu, opća načela i obilježja pokretne i pomorske pokretne satelitske službe ("C15"), korištenje radarskog uređaja ("D6A i D6B, D6C), uzbunjivanje (D9) VHF radiotelefonske komunikacije u pomorskoradijskoj službi, GMDSS sustav, uređaji i oprema ("D10", "D11").

²¹ Pravilnik – cit.: čl. 22 - 33

²² Pravilnik – "Prilog" "D"; "D-7": član posade koji čini dio plovidbene straže u strojarnici (strojni sustavi, mjere sigurnosti, zaštita okoliša, osnove dizel motora); "D-8" časnika stroja do 1 000 KW u nacionalnoj plovidbi (brodska pogonska postrojenja, pomoćni strojevi i uređaji, elektronika i automatika i pomorski propisi).

– "Prilog" C ("C-8", "C-9", "C-10", "C-11" sa točno određenim sadržajem programa.

– "Upravitelj stroja" je najviši časnik odgovoran za poriv broda, kao i za rad i održavanje strojnih električkih postrojenja na brodu.

²³ Pravilnik – cit.: čl. 34 - 38

3.4. Ostale osnovne osposobljenosti

U “glavi V.” (Trećeg dijela) Pravilnika uređuju se pitanja i odnosi o svjedodžbi o osposobljenosti za brodskog kuhara (HR III/30).

Propisuju se uvjeti u pogledu godina života, završenog srednjoškolskog obrazovanja, plovidba u svojstvu mladića kuhinje, svjedodžbe o sigurnosti i propisani zdravstveni uvjeti.

Svjedodžba se izdaje bez vremenskog ograničenja trajanja.²⁴

“Svjedodžba o dvonamjenskoj osposobljenosti stječe pomorac koji sukladno s ovim Pravilnikom stekne i drugu osposobljenost. Razina dvonamjenske osposobljenosti mora biti jednaka svakoj pojedinačnoj utvrđenoj osposobljenosti iz članka 12 – 21 i 25 – 33 ovog Pravilnika.”²⁵

3.4.1. Vježbenici

U odredbama članka 41. i 42. Pravilnika utvrđeni su odnosi i pitanja vježbenika palube i vježbenika stroja. Vježbeničku službu provode realizirajući program izobrazbe na brodu” “pod nadzorom i uz praćenje od strane osposobljenog i ovlaštenog časnika na takvom brodu.”

Vježbenici vode vježbenički dnevnik (“na engleskom ili hrvatskom jeziku”). Obrasci su propisani.²⁶

“Vježbenik palube i stroja mora provesti najmanje 6 mjeseci na dužnostima plovidbene straže, odnosno straže u stroju pod nadzorom zapovjednika ili ovlaštenog časnika.” Iznimno skraćenje propisane vježbeničke službe može na zahtjev pomorca odobriti lučka kapetanija, pod propisanim uvjetima.²⁷

U “Prilogu E” “Program izobrazbe i dnevnik vježbenika palube je propisan i ima ovaj sadržaj: osobni podaci (ime i prezime, adresa, nadnevak i mjesto rođenja, broj pomorske bilježnice, pomorsko učilište, adresa broderske tvrtke, država, nadležno ministarstvo), podaci o službi na brodu (redni broj brod, ime broda luka upisa, vrijeme u službi, ukrcaj, iskrcaj, potpis zapovjednika broda), detaljni podaci o brodu (opći podaci, stroj, sidra, oprema za vez, teretni uređaj, navigacijska oprema, oprema za spašavanje i dr.), naputak za vođenje dnevnika, zadaci, sigurnost, rukovanje sredstvima za spašavanje, zaštite od požara i protupožarna sredstva, opći brodski poslovi, obnašanje straže, navigacija (zadaci, ovjera), komunikacija, meteorologija, rukovanje s teretom,

²⁴ Pravilnik – cit.: čl. 39.

– “Međunarodna oznaka” ili “STCW oznaka” je skup arapskih i rimskih brojeva za raspoznavanje pojedinih ovlasti u brodskim službama, sukladno međunarodnoj konvenciji o standardima za izobrazbu izdavanjem svjedodžaba i držanjem straže pomoraca, 1978 i Pravilnik STCW.

²⁵ Pravilnik – cit.: čl. 40.

²⁶ Pravilnik – cit.: čl. 41.; Prilog E

²⁷ Pravilnik – cit.: čl. 42.

upoznavanje sa strojarnicom, ostale djelatnosti...”²⁸

Slijedi “Program izobrazbe i dnevnik vježbenika stroja” i to “kao vodič vježbeniku stroja i brodarima kako sastaviti vježbenički dnevnik. Svaki vježbenik mora imati vježbenički dnevnik ovjeren od lučkih vlasti. Vježbenik mora ovjeriti bilježnice koje služe za opis i skice.” Zadatke prate glavni časnici stroja. Vježbenik temeljem dnevnika polaže ispit za “strojara na straži”.

Tu su: “Upute glavnom časniku stroja” po kome razdoblje stjecanja sposobnosti kvalificiranog časnika stroja traje minimalno pet godina s propisanim sadržajem, zatim “Upute vježbeniku stroja”. Slijedi “Sigurnost na brodu” i organizacija izobrazbe.

Dnevnik sadrži: osobne podatke, podatke o službi na brodu, podatke o brodu, upute praktičnom dijelu uvježbavanja (rad s crpkama i cjevovodima, spremnici strojarnice i pripadajući međuprostori, protupožarna oprema i oprema za nuždu, kaljuža i pretovar spremnika, utovar i pretovar goriva, rad s generatorima, održavanje diesel generatora, sustav i mehanizam glavnog stroja, rad glavnog stroja, održavanje glavnog stroja, rad s pomoćnim kotlovima, održavanje pomoćnih kotlova, elektro razvod i njegovo održavanje, kormilarski uređaj, stlačeni zrak, rashladni uređaji, pomoćno postrojenje, palubni strojevi i oprema za preživljavanje, rezervni uređaji i dijelovi obavljanje stražarske dužnosti, uobičajeni poslovi straže, obavljanje straže u plovidbi, dodatni zadaci, sigurnost za vrijeme vršenja službi, cjelokupna odgovornost časnika stroja u vrijeme straže (i dr.)²⁹

4. Osnovne osposobljenosti na ribarskim brodovima

U “Glavi IV.” (trećeg dijela) Pravilnik uređuje pitanja i odnose: Službe palube na ribarskim brodovima i službu stroja na ribarskom brodu.³⁰

Riječ je o svjedodžbama o osposobljenosti: za zapovjednika ribarskog broda u nacionalnoj plovidbi i ZERP-u (R-HR VI/1), zapovjednika broda u maloj obalnoj plovidbi (R-HR VI/2), za časnika odgovornog za plovidbenu stražu na ribarskom brodu u velikoj obalnoj plovidbi (R-HR VI/4), sve u službi palube na ribarskom brodu.³¹

U službi stroja na ribarskom brodu uređeni su uvjeti za stjecanje svjedodžbe o osposobljenosti: za upravitelja stroja na ribarskom brodu sa strojem porivne snage do 500 KW (R-HR VI/5), za časnika stroja odgovornog za stražu u strojarnici na ribarskom brodu sa strojem porivne snage do 1.500 KW (R-HR VI/6) i za upravitelja stroja na ribarskom brodu sa strojem porivne snage do 1.500 KW (R-HR VI/7).

Propisani su uvjeti za stjecanje svjedodžbi, a tiču se: godina života, plovidbene

²⁸ Program E (Prilog Pravilniku) “Program izobrazbe i dnevnik vježbenika palube (Training Programme and ON board training Record Book for deck cadets).

²⁹ Training Programme and ON board training Record Book for engine room cadets – Prema Pravilniku – cit.

³⁰ Pravilnik – cit.: čl. 43 - 49

³¹ Pravilnik – cit.: čl. 43 - 46

službe u određenom svojstvu, stručne osposobljenosti za obavljanje gospodarskog ribolova na moru, obrazovanje i osposobljavanje, rukovanje radarskim uređajima, izobrazba o temeljnoj sigurnosti, zdravstveni uvjeti i dr. Tu su i ispiti prve pomoći, plovidbeni staž i dr.

Svjedodžbe su u pravilu izdaju na pet godina.

Posebna izobrazba odnosi se na svladani Program iz Priloga "D" Pravilnika, odnosno priloga "C".³²

5. Dopunske osposobljenosti

"Dio četvrti" Pravilnika (čl. 50 – 76) podijeljen je u "9 glava", a odnosi se na "dopunske osposobljenosti". To je ovlast pomorca za obavljanje stanovitih posebnih dužnosti kako je u odgovarajućoj svjedodžbi naznačeno. "Odgovarajuća svjedodžba o osposobljenosti znači ispravu izdanu i ovjerenu u skladu s odredbama ovog Pravilnika, kojom se dokazuje osposobljenost, te kojom se njezin zakoniti posjednik ovlašćuje da obavlja određene poslove na razini naznačenih odgovornosti, za vrijeme dok je ukrcaj na brodu određene vrste, tonaže, te snage porivnih strojeva. Svjedodžba o osposobljenosti je svjedodžba o osnovnoj ili dopunskoj osposobljenosti."³³

5.1. Protupožarna zaštita

Osobe na brodu "koje upravljaju gašenjem požara na brodu" moraju imati svjedodžbu o osposobljenosti za upravljanje gašenjem požara (STCW VI/3).

Obuka se izvodi po propisanom programu, a izdana svjedodžba nema vremenskog ograničenja.³⁴

5.2. Tankeri

"Zapovjednik, časnici i članovi posade tankera, koji sudjeluju u poslovima rukovanja teretom i teretnim uređajima broda, te skrbi o teretu, moraju imati svjedodžbu o osnovnoj osposobljenosti za rad na tankerima (STCW V/1-1)."³⁵

Propisani su uvjeti za stjecanje svjedodžbe: "napredna izobrazba protupožarne zaštite", odgovarajući ispit, priznata plovidba na tankeru u određenom svojstvu.

³² Prilog "C38", "C39", "C40" i "C41" Priloga Pravilnika – Prilog "D", "D35", "D36", "D37", "D38"

³³ Pravilnik – cit.: čl. 2., st. 1.

³⁴ Zapovjednik broda, upravitelj stroja, časnici palube i stroja, te sve druge osobe koje upravljaju gašenjem požara na brodu moraju imati svjedodžbu - Pravilnik – cit.: čl. 50 i Program "Prilog D" i "Prilog C" Pravilnika.

³⁵ Pravilnik – cit.: čl. 51 - 54

Posebni zahtjevi odnose se za rad na tankerima za ulje (STCW V/1-2), odnosno na tankerima za kemikalije i za rad na brodovima za ukapljene plinove (STCW V/1-2).

Izobrazba se provodi po posebnom programu, a svjedodžba važi 5 godina, odnosno bez ograničenja važenja.³⁶

5.3. Brodica za spašavanje, spasilačka brodica i brza spasilačka brodica

Za rad pomorca na brodici za spašavanje, spasilačkoj brodici i brzom spasilačkoj brodici izdaje se svjedodžba pod uvjetima: godine života, priznata plovidbena služba propisanog trajanja, završena posebna izobrazba po utvrđenom programu, položen ispit (Prilog D i C).

Svjedodžba se izdaje bez vremenskog ograničenja.³⁷

5.4. Prva medicinska pomoć i medicinska skrb

Svjedodžba o osposobljenosti za pružanje medicinske prve pomoći (STCW VI/4) izdat će se pomorcima koji završe posebnu izobrazbu sukladno programu i položi ispit propisan u "Prilogu" Pravilnika. Svjedodžba nema vremenskog ograničenja.³⁸

Nakon što stekne svjedodžbu o osposobljenosti za pružanje medicinske prve pomoći, pomorac može, po posebnom programu, polagati ispit i steći svjedodžbu o osposobljenosti za pružanje medicinske skrbi na brodu (STCW VI/4), a svjedodžba ima valjanost pet godina od dana izdavanja.³⁹

5.5. Putnički i RO-RO putnički brodovi

U odredbama člana 59. Pravilnik uređuje uvjete stjecanja svjedodžbe o mjerama sigurnosti na RO-RO putničkom brodu (STCW V/2) i svjedodžbe o mjerama sigurnosti na putničkom brodu (STCW V/3). Potrebno je savladati propisani program i položiti ispit, prema Prilogu D Pravilnika i C koji je sastavni dio Pravilnika.⁴⁰

³⁶ Prilog Pravilniku – Programi "C" i "D"
– C16, C17, C18, C19 i C20; D13, D14, D15, D16
– "Tanker" – za kemikalije, brod za ukopljene plinove i tanker za ulje.

³⁷ Pravilnik – cit.: čl. 55 i 56.

³⁸ Pravilnik – cit.: čl. 57. Program i ispit utvrđeni su u "Prilogu" D19; C23.

³⁹ Pravilnik – cit.: čl. 58
"prilog" D20; C24.

⁴⁰ Pravilnik – cit.: čl. 59.; Prilog Program "D" i "C"

"Upravljanje skupinama ljudi u izvanrednim okolnostima (zapovjednici, časnici i drugo osoblje koje u slučaju uzbune pruža pomoć putnicima, itd. RO-RO putnički brod znači putnički brod s prostorima za vozila (RO-RO terete) ili prostorima posebnih vrsta (SOLAS Konvencija)."

5.6. Rukovanje opasnim teretima

U odredbama članka 60. (Glava VI) Pravilnik uređuje pitanje i odnose rukovanja opasnim teretima. “Zapovjednik, prvi časnik palube i svi pomorci odgovorni za rukovanje opasnim teretom naznačenim u Međunarodnom pomorskom pravilniku o opasnim teretima (IMDG Code) i Pravilniku o prijevozu suhih rasutih tereta (BC Code) moraju posjedovati Svjedodžbu o osposobljenosti za rad s opasnim teretima (STCW B-V/b i STCW B-V/c).”

Ispit se polaže nakon što pomorac prođe posebnu naobrazbu po posebnom programu (D i C).

Svjedodžba nema vremenskog ograničenja.⁴¹

5.7. Brza plovila

Razlikuju se dvije svjedodžbe: osposobljenost za rad na brzom plovilu i osposobljenost za upravljanje brzim plovilom.

Pomorac mora svladati propisani Program i položiti ispit i imati propisanu zdravstvenu sposobnost, te ispunjavati druge, Pravilnikom propisane uvjete.⁴²

Svjedodžbu na brzom plovilu izdaje nadležno ministarstvo, s propisanim podacima.

“Svjedodžbe imaju valjanost dvije godine za brod i plovni put koji se izdaju” uz mogućnost obnavljanja pod propisanim uvjetima...⁴³. Svjedodžbom se potvrđuje da je “posjednik” završio izobrazbu.

“Svjedodžbe ... u nacionalnoj plovidbi imaju valjanost na području unutarnjih morskih voda i teritorijalnog mora Republike Hrvatske za određeni brod, kao i za drugi brod iste verzije (“sister ship”) odnosno istog tipa, približno iste veličine i karakteristika.”⁴⁴

5.8. Radarski i ARPA uređaji

U “Glavi VIII.” ovog dijela Pravilnika riječ je o uvjetima koje pomorac treba ispuniti da bi stekao potvrdu o osposobljenosti. Riječ je o aktu koji se tako zove (potvrda), a zapravo ima sadržaj i karakteristike svjedodžbe iz ovog Pravilnika.

⁴¹ Pravilnik – cit.: čl. 60.

Prilog D27 “Svjedodžba o osposobljenosti za rad s opasnim teretima (SOLAS Konvencija, MARPOL C36 “Rad s opasnim teretima”).

⁴² Pravilnik – cit.: čl. 61.
Prilog – C28, C29

⁴³ Vidi A-3 Priloga obrazac Svjedodžbe: za rad i za upravljanje brzim plovilom (A III-1, A III-2)

⁴⁴ Pravilnik – cit.: čl. 61., st. 6.

Riječ je ovim potvrđama:

- o osposobljenosti za motrenje i korištenje radarskog uređaja (pod uvjetima završene izobrazbe i položenog ispita)⁴⁵,
- o osposobljenosti za motrenje i ucrtavanje radarskim uređajem i korištenje ARPA uređaja na radnoj razini (završena izobrazba po “Programu” D, dio D6B i položen ispit po “Prilogu C” Pravilnika)⁴⁶,
- o osposobljenosti za motrenje i ucrtavanje radarskim uređajem i korištenje ARPA uređaja na upravljačkoj razini (završena propisana izobrazba, Prilog D, dio D6C i položen ispit prema “Prilogu C”)⁴⁷.

5.9. Sigurnosna zaštita

U “dopunske osposobljenosti” ulazi i “sigurnosna zaštita”.⁴⁸ Razlikuju se četiri svjedodžbe za koje treba ispuniti propisane uvjete: godine života, ovlaštenje za obavljanje poslova “na radnoj razini odgovornosti”, izobrazba po propisanom programu, položen odgovarajući ispit, plovidbena služba i dr.

Riječ je o svjedodžbama o osposobljenosti: za časnika odgovornog za sigurnosnu zaštitu broda, osposobljenosti za časnika odgovornog za sigurnosnu zaštitu broda (STCW VI/6), osposobljenost za osobu odgovornu za sigurnosnu zaštitu društva i o osposobljenosti za osobu odgovornu za sigurnosnu zaštitu u luci.⁴⁹

6. Obrazovanje i izobrazba pomoraca

“Dio peti” Pravilnika uređuje obrazovanje i izobrazbu pomoraca u odredbama čl. 69 – 76.

Na prvom mjestu su pomorska učilišta kao “pravne osobe koja temeljem suglasnosti ili dopusnice Ministarstva obavljaju naobrazbu i/ili izobrazbu za stjecanje svjedodžbe o osposobljenosti”.

“Potvrđnica o završenoj izobrazbi” označava ispravu kojom pomorsko učilište potvrđuje da je na ispravi naznačeni polaznik s uspjehom završio propisanu izobrazbu, u propisanom trajanju, sukladno s propisanim programom”.⁵⁰

Pod propisanim uvjetima izobrazbu može obavljati i brodarska kompanija.

⁴⁵ Pravilnik – cit.: čl. 62. Prilog D dio D6A i C

⁴⁶ Pravilnik – cit.: čl. 63. Prilog D dio D6B i C

⁴⁷ Pravilnik – cit.: čl. 64. Prilog D dio D6C i C (C31, C32)

⁴⁸ Pravilnik – cit.: čl. 65 – 68.

⁴⁹ “Prilog” Pravilniku: D32, D33, D34; Ispit po Prilogu “C”, a obrazac svjedodžbe po Prilogu A (IV). (C33, C34)

⁵⁰ Pravilnik – cit.: čl. 2., st. 1.

Postupak se pokreće pisanim zahtjevom. Mora se dokazati postojanje kadrova – nastavnika i tehničke opremljenosti. “Suglasnost se izdaje na rok od pet godina”.⁵¹

U odredbama članka 73. posebno se utvrđuje postupak izdavanja svjedodžbe pristupniku koji s uspjehom završi program obrazovanja.

Propisan je odnos učilišta i lučke kapetanije, te Ministarstva (o početku i završetku izobrazbe i dr.).

7. Postupak izdavanja svjedodžbi o osposobljenosti

“Svjedodžba osposobljenosti izdaje se na zahtjev pomorca, ako su ispunjeni uvjeti propisani ovim Pravilnikom”.⁵² Propisan je sadržaj i prilozi zahtjevu (od fotografija do dokaza o najviše do sada stečenog znanja u pomorstvu). Zdravstvena sposobnost dokazuje se uvjerenjem kojega izdaje zdravstvena ustanova u skladu s propisima.

Plovidbeni staž dokazuje se podacima iz pomorske knjižice ili odobrenja za ukrcajanje, a može se dokazivati i ugovorom o radu, iskrcajnim listama, vizama, putnim kartama i dr. Za ovaj postupak razlikuju se dva perioda: do 1. lipnja 2008. i prije toga.⁵³

O ispitu se izdaje zaključak na propisanom obrascu.⁵⁴ Nakon položenog ispita nadležno tijelo izdaje potvrđnicu o uspjehu na ispitu. Ispiti se polažu pred stručnim povjerenstvom koja se osnivaju u Ministarstvu i u lučkim kapetanijama u čijem sjedištu se nalazi pomorsko učilište.⁵⁵

Na postupak polaganja ispita primjenjuju se odredbe Zakona o općem upravnom postupku.⁵⁶

Propisan je postupak ponovnog polaganja ispita.⁵⁷

8. Priznavanje, obnova i zamjena svjedodžbi o osposobljenosti

Propisan je postupak priznavanja svjedodžbi izdanih od nadležnih tijela strane države stranke Konvencije STCW 1978 (“uz uvjet uzajamnosti i jednakovrijednosti”). Diplome drugih država (nečlanica Konvencije STCW 1978) u Republici Hrvatskoj se neće priznati (čl. 100. Pravilnika).

⁵¹ Pravilnik – cit.: čl. 69. i 70.; ISO – standardi upravljanja STCW Konvencija, STCW Pravilnik; Pomorski zakonik N.N. 181/04

⁵² Pravilnik – cit.: čl. 77.

⁵³ Pravilnik – cit.: čl. 79.

⁵⁴ Pravilnik – cit.: čl. 80. i obrazac “Prilog G”

⁵⁵ Pravilnikom se propisuju uvjeti koji moraju ispunjavati članovi povjerenstava, način polaganja ispita, sastav povjerenstva i druga pitanja (čl. 84 – 93)

⁵⁶ Zakon o općem upravnom postupku N.N. 53/91

⁵⁷ Pravilnik – cit.: čl. 94 – 99.

U odredbama članka 101. Pravilnika propisan je postupak obnove svjedodžbe, čija je valjanost istekla. Obnova se dozvoljava pristupniku uz dokaze o ispunjenim uvjetima, odnosno ponovnim polaganjem propisanih ispita po propisanom programu.

U odredbama članka 104. utvrđuje se postupak zamjene svjedodžbe, zbog nestanka, oštećenja i sl. postupak se može voditi pred tijelima u tuzemstvu ili diplomatskim tijelima u inozemstvu.

Rok trajanja zamijenjene svjedodžbe ostaje nepromijenjen.⁵⁸

9. Upisnici svjedodžaba o osposobljenosti

Upisnik svjedodžaba o osposobljenosti, dopunskoj osposobljenosti i ovjere o priznanju svjedodžbe vode lučke kapetanije i Ministarstvo, a “središnji upisnik svih svjedodžaba vodi Ministarstvo”. Vode se po propisanom sadržaju i javne su knjige.⁵⁹

10. Oduzimanje svjedodžaba o osposobljenosti

Svjedodžba o osposobljenosti može se poništiti i oduzeti pomorcu zbog krivotvorenja, neispunjenja uvjeta (godine života i zdravstvena sposobnost), a može biti oduzeta i u prekršajnom ili kaznenom postupku.⁶⁰

11. Prijelazne i završne odredbe

U “desetom dijelu” Pravilnik uređuje brojne odnose o zatečenom stanju i stjecanju zvanja pomoraca po stupanju na snagu Pravilnika:

1. Pomorci u službi palube mogu stupanjem na snagu steći određene svjedodžbe o osposobljenosti “koji su stekli određena zvanja po dosadašnjim propisima (pod posebnim uvjetima), a odnosi se na: kormilara, brodovođu ograničene plovidbe, brodovođu, poručnika trgovačke mornarice, kapetana duge plovidbe, te pomorac osposobljen za poslove traganja, spašavanja i opstanka na moru, rukovanja sredstvima za spašavanje i dr.”⁶¹
2. To se odnosi i na pomorce u službi stroja i brodski mazač, brodski motorist, brodski strojovođa, pomorski strojar i pomorski strojar I. klase, pod posebnim uvjetima i za nove svjedodžbe o osposobljenosti za određeno zvanje kao član posade. Propisani su i uvjeti za poslove traganja, spašavanja i opstanka na moru i rukovanje

⁵⁸ Pravilnik – cit.: čl. 104. i 105.

⁵⁹ Pravilnik – cit.: čl. 106 – 109.

⁶⁰ Pravilnik – cit.: čl. 110. i 111.

⁶¹ Pravilnik – cit.: čl. 112. i 113.

- sredstvima za spašavanje ...⁶²
3. Utvrđeni su uvjeti za stjecanje svjedodžaba pomorcima koji su imali određena zvanja u radioslužbi i radiotelegrafiji.⁶³
 4. U odredbama članka 120. propisuju se uvjeti za zvanja na ribarskim brodovima pomorcima koji su prije stupanja na snagu ovog Pravilnika stekli određena zvanja u službi palube, odnosno službe stroja (čl. 121. Pravilnika).
 5. Priznaju se i “preuzete” svjedodžbe o dopunskoj osposobljenosti: za upravljanje gašenjem požara, za osnovnu osposobljenost za rad na tankerima, za rad na tankerima za prijevoz kemikalija, za rad na brodovima za prijevoz ukapljenih plinova, za rukovanje brodicama za spašavanje i spasilačkom brodicom (osim brze spasilačke brodice), za pružanje medicinske skrbi na brodu, za pružanje prve medicinske pomoći, o osposobljenosti za rad s opasnim teretima.⁶⁴
 6. U odredbi čl. 124. Pravilnik uređuje priznavanje svjedodžbe za brodskog kuhara “uz uvjet udovoljavanja uvjetima zdravstve sigurnosti”.
 7. Propisana je mogućnost stjecanja svjedodžaba (zamjenom) svjedodžbe o osposobljenosti za mornara motoristu, za upravitelja stroja određene porivne snage, časnika stroja, upravitelja stroja i dr. pod određenim uvjetima.⁶⁵
 8. U odredbama članka 126. Pravilnik propisuje uvjete za priznavanje svjedodžbe za osposobljavanje časnika odgovornog za sigurnosnu zaštitu broda (STCW VI/5)
 9. “pomorska učilišta kojima je povjereno održavanje izobrazbe ovlaštena su održavati izobrazbu do isteka roka valjanosti” (rješenje prema ranijem Pravilniku...)⁶⁶, a utvrđeni su rokovi usklađivanja njihove tehničke opremljenosti.
 10. Do isteka prema valjanosti ostaju na snazi imenovanje članova ispitnih povjerenstava i svjedodžbe o osposobljenosti “izdane sukladno ranijim propisima”.⁶⁷
 11. U članku 129. utvrđene su svjedodžbe o osposobljenosti koje ostaju na snazi “do isteka roka valjanosti”.

12. Zaključak

12.1. Pravilnik je stupio na snagu 25.05.2007.godine kada je prestao važiti Pravilnik o zvanjima i svjedodžbama o osposobljenosti pomoraca “N.N.” 91/2005.

⁶² Pravilnik – cit.: čl. 114. i 115.

⁶³ Pravilnik – cit.: čl. 116 – 119.

⁶⁴ Pravilnik – cit.: čl. 122. i 123.

⁶⁵ Pravilnik – cit.: čl. 125.

“Porivna snaga je ukupna trajna snaga svih glavnih porivnih strojeva kako je naznačena u Upišnom listu ili drugom službenom dokumentu broda” (čl. 2., st. 1. Pravilnika)

⁶⁶ Pravilnik – cit.: čl. 127., Prilog H Pravilnika.

⁶⁷ Pravilnik – cit.: čl. 128.

U članku 131. Pravilnika utvrđeno je da će od 1. siječnja 2008. godine početi primjena članka 66. (o svjedodžbi o osposobljenosti za časnika odgovornog za sigurnosnu zaštitu broda (STCW VI/5)).

Dosta je difuzno i neprecizno riješeno pitanje trajanja roka "priznavanja" prethodnih svjedodžaba u čl. 120. i 121. (služba palube i služba stroja), te za rokove u trećem dijelu glave VI. Pravilnika, pa može doći do detaljnijeg tumačenja odredbe članka 131. Pravilnika.

12.2. Pravilnik je detaljan provedbeni propis. Može se primjenjivati i tumačiti samo uz dobro poznavanje Pomorskog Zakonika i drugih pravnih vrela koja se u sadržaju Pravilnika navode.

Previše je stručnih izraza, koji su, jednim dijelom označeni u članku 2. Pravilnika, ali se nalaze i u navedenim vrelima prava o zvanjima i osposobljenosti pomoraca.

12.3. "Na zahtjev pomorca izdat će mu se se svjedodžba o osposobljenosti za obavljanje poslova iste službe, ali nižeg zvanja od zvanja koje posjeduje ... u skladu s Pravilnikom" s istim rokom valjanosti "svjedodžbe temeljem koje se izdaje" (članak 3. Pravilnika).

Svaka svjedodžba ima točno propisan sadržaj, a "uz izvorni tekst na hrvatskom jeziku, mora sadržavati i usporedni prijevod na engleskom jeziku".

"Pomorac je dužan tijekom službe na brodu držati izvornik svjedodžbe na brodu".⁶⁸

12.4. Određene su brodske djelatnosti, zvanja pomoraca u službi palube, zvanja pomoraca u službi stroja, u radioslužbi i razine odgovornosti, osnove osposobljenosti po službama i dopunske osposobljenosti.

12.5. Pravilnik sadrži "Prilog" koji omogućuje njegovu provedbu: svjedodžbe (na hrvatskom i engleskom jeziku) u skladu s međunarodnom Konvencijom o standardima izdavanja svjedodžaba i držanja straže pomoraca 1978. (uz izmjene i STCW Konvencija), svjedodžbe izdane po ovom Pravilniku, svjedodžbe o osposobljenosti izdane prema odredbama Međunarodnog Kodeksa o sigurnosti brodova i lučkih područja, svjedodžbe za radiooperatere i dr., pozivom na Rezoluciju WRC-97 Međunarodne telekomunikacijske unije (ITU), Preporuku CEPT/ERC/REC 31-04E Europske konferencije pošta i telekomunikacijskih uprava (CEPT), Rješenja o primjerenom osposobljavanju, Rješenja o odbijanju zahtjeva za izdavanje svjedodžbe o osposobljenosti, Potvrde o pohađanju izobrazbe i drugo.

Pravilnik ima Prilog "C", "D", "E" (I. dio i II. dio) o programima i ispitima za svako zvanje pomoraca: naziv predmeta, sadržaj i naziv jedinice. To su složeni, zahtjevni programi, opsežni i detaljni po područjima, satima predavanja i vježbi.

⁶⁸ Pravilnik čl. 3. i 4.

Prilog E je “Program izobrazbe i dnevnik vježbenika palube (na hrvatskom i na engleskom jeziku), Program izobrazbe i dnevnik vježbenika stroja (na hrvatskom i na engleskom jeziku).

U “Prilogu” G su dokumenti o ispitima (propisani obrasci) – G1, G2, a u “Prilogu” H1 i H2 obrasci minimalnog sadržaja zahtjeva i provedbe programa obrazovanja i dr.

12.6. Pravilnikom je naveden novi režim odnosa u ovoj osjetljivoj oblasti i na taj način izvršeno usklađivanje zakonodavstva Republike Hrvatske s relevantnim vrelima toga prava u svijetu i u EU.

Popis relevantnih propisa:

1. Pomorski zakonik N.N. 181/04
2. Zakon o lučkim kapetanijama N.N. 124/97
3. Zakon o prijevozu u linijskom i povremenom obalnom pomorskom prometu N.N. 33/06
4. Zakon o sigurnosnoj zaštiti i zaštiti trgovačkih brodova i luka otvorenih za međunarodni promet N.N. 48/04, 51/04
5. Pravilnik o upisu pomorskih brodova u određene upisnike, podacima koji se unose u list A glavne knjige upisnika brodova, zbirkama isprava, pomoćnim knjigama koje se vode uz upisnike brodova i obrascima tih isprava i knjiga, te nadležnosti lučkih kapetanija za upis pomorskih brodova N.N. 65/95, 79/95, 57/04
6. Pravilnik o izbjegavanju sudara na moru N.N. 17/96
7. Pravilnik o obavljanju meteorološke službe na pomorskim brodovima N.N. 96/96
8. Pravilnik o pomorskim knjižicama, odobrenjima za ukrcaje i nadležnosti lučkih kapetanija za izdavanje N.N. 4/98, 103/98, 23/99
9. Pravilnik o obavljanju poslova i održavanju straže članova na pomorskim brodovima trgovačke mornarice Republike Hrvatske N.N. 91/98, 5/03
10. Pravilnik o najmanjem broju članova posade za sigurnu plovidbu koji moraju imati pomorski brodovi trgovačke mornarice Republike Hrvatske N.N. 8/02, 5/03, 18/04, 61/04
11. Pravilnik o uvjetima i načinu održavanja straže, te obavljanju drugih poslova na brodu kojim se osigurava sigurna plovidba i zaštita mora od onečišćenja N.N. 125/05
12. Pravilnik o obavljanju inspekcijskog nadzora sigurnosti plovidbe N.N. 127/05
13. Pravilnik o uvjetima koje mora ispunjavati brod i brod za obavljanje javnog prijevoza u linijskom obalnom pomorskom prometu N.N. 130/06
14. Pravilnik o uvjetima koje mora ispunjavati brod i brod za obavljanje međunarodnog linijskog pomorskog prometa N.N. 130/06

Literatura

1. BOLANČA, Dragan, Pomorsko pravo (odabrane teme), Pravni fakultet Sveučilišta u Splitu.
2. BUKLIJAŠ, Boris, Klauzule ugovora o radu pomoraca, Zbornik Pravnog fakulteta u Splitu, Split, 1992.
3. GRABOVAC, J., PERLGIN, J., Prava i dužnosti pomoraca, Školska knjiga, Zagreb, 1978.
4. UČUR, Marinko, Pomorsko radno pravo, Pravni fakultet, Rijeka, 1997.
5. UČUR, Marinko, Radnopravni status pomoraca, Pravni fakultet, Rijeka, 2003.
6. UČUR, Marinko, LGLETA, Sandra, Konvencije Mora, Pravni fakultet Rijeka, Tim press, Zagreb, 2007.
7. Nacionalni Kolektivni ugovor za hrvatske pomorce na brodovima u međunarodnoj plovidbi, 1998. i Nacionalni kolektivni ugovor za hrvatske pomorce na putničkim brodovima i trajektima, Sindikat pomoraca Hrvatske, Rijeka, 1998.
8. Ustav Republike Hrvatske, N.N. 41/01 i 55/01

Marinko Đ. Učur

Sub-statutory Regulations on the Award of Ranks and Certification of Seafarers

Summary

The Regulation on Requirements for the Award of Ranks and Certification of Seafarers on Board Merchant Ships of the Republic of Croatia was published by the Ministry for Maritime Affairs, Tourism, Traffic and Development in the Republic of Croatia Official Gazette n. 50 of 17.05.2007, with reference to the Maritime Code and the Law on Security of Merchant Marine Ships and Ports Open to International Traffic.

This is a very complex, precise and demanding sub-statutory regulation governing in an integrated and complete manner seafarers' ranks, qualifications, programmes for examination and training, conditions and procedures for certification of all seafarers.

The regulation also governs the relationship between various subjects: seafarers, maritime training centers, harbour masters' offices, ministries, examining boards, shipping companies, in addition to a very strict and precisely determined certification procedure (bodies, activities, terms).

These issues are what this paper deals with.

Key words: seafarers, ranks, certificates of competence, programmes, examinations, subjects involved in the seafarers' training process

Norme esecutive riguardanti le mansioni e i certificati d'abilitazione dei marittimi

Sommario

La "Gazzetta Ufficiale" della Repubblica di Croazia No. 50 del 17.06.2007 ha pubblicato il Regolamento sulle mansioni e sui certificati d'abilitazione dei marittimi. Il Regolamento è stato emanato dal ministro del mare, turismo, traffico e sviluppo richiamandosi al Codice marittimo e alla legge sulla sicurezza e tutela delle navi mercantili e dei porti aperti al traffico internazionale. Si tratta di un documento globale che disciplina per intero ed in modo rigoroso la complessa materia riguardante le mansioni dei marittimi, la qualifica professionale, i programmi d'esame, il programma d'addestramento, le condizioni ed il modo di conseguimento dei certificati di abilitazione e di abilitazione suppletiva dei marittimi previsti per tutti gli incarichi ed occupazioni.

Il complesso di norme regola i rapporti tra i numerosi soggetti quali sono i marittimi, gli istituti nautici, le capitanerie di porto, il ministero, le commissioni d'esame, le compagnie marittime tracciando con rigore tutti procedimenti (organismi, operazioni, sessioni) atti al conseguimento dell'abilitazione.

Parole chiave: marittimi, mansioni, certificati di abilitazione, programmi, esami, soggetti nel processo di abilitazione dei marittimi